

TIL O'RGANISHDA SUN'IY TEXNOLOGIYALARNING O'RNI VA SAMARADORLIGI

Kurbanaliyeva Kamola Baxtiyar qizi

O'zDJTU Sharq filologiyasi Koreys tili 2517-guruh o'quvchisi

Ilmiy rahbar: Jumayeva Umida Abdurahim qizi

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy tilshunoslikning eng dolzarb yo'nalishlaridan biri - til o'rganish va o'qitish jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalarining o'rni va ahamiyati yoritilgan. Maqolada chatbotlar, neyrotarmoqlar va adaptiv o'quv platformalarining til kompetensiyalarini ya'ni nutq, yozuv, tinglab tushunishni rivojlantirishdagi afzalliklari tahlil qilingan. Shuningdek, texnologik vositalardan foydalanishning metodik va psixologik jihatlari hamda mavjud cheklovlar haqida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, til kompetensiyasi, raqamli ta'lim, chatbotlar, lingvodidaktika, individual ta'lim traektoriyasi.

Аннотация. В данной статье рассматривается роль и значение технологий искусственного интеллекта в процессе изучения и преподавания языков, одной из наиболее актуальных областей современной лингвистики. Анализируются преимущества чат-ботов, нейронных сетей и адаптивных обучающих платформ в развитии языковых компетенций, а именно говорения, письма и понимания на слух. Также обсуждаются методологические и психологические аспекты использования технологических инструментов и существующие ограничения этих инструментов.

Ключевые слова: искусственный интеллект, языковая компетенция, цифровое образование, чат-боты, лингводидактика, индивидуальная траектория обучения.

Abstract. This article discusses the role and importance of artificial intelligence technologies in the process of language learning and teaching, one of the most relevant areas of modern linguistics. The article analyzes the advantages of chatbots, neural networks and adaptive learning platforms in the development of language competencies, namely speaking, writing, and listening comprehension. It also discusses the methodological and psychological aspects of using technological tools and their existing limitations.

Keywords: artificial intelligence, language competence, digital education, chatbots, linguodidactics, individual learning path.

Kirish. Bugungi kunda sun'iy intellekt hayotimizning barcha jabhalariga, xususan, ta'lim tizimiga shiddat bilan kirib kelmoqda. Til o'rganuvchilar uchun sun'iy intellekt nafaqat lug'at, balki real vaqt rejimida muloqot qiluvchi virtual repetitor vazifasini ham o'tamoqda. Maqolaning maqsadi – Sun'iy intellekt vositalarining til ko'nikmalarini ya'ni o'qish, yozish, tinglab tushunish va gapirish kabilarni rivojlantirishdagi imkoniyatlarini tahlil qilishdir.

Asosiy qism. Zamonaviy tilshunoslik va pedagogika chorrahasida sun'iy intellekt shunchaki yordamchi texnologiya emas, balki ta'lim paradigmasini o'zgartiruvchi asosiy omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Sun'iy intellekt tizimlarining eng muhim xususiyati shundaki, ular an'anaviy ta'limdagi "bir xil qolip" (one-size-fits-all) muammosini hal qilib, o'quvchining individual ehtiyojlariga moslashadi va o'quv

materiallarini real vaqt rejimida taqdim etadi [1.42-bet]. Bu esa har bir o'rganuvchining o'z sur'atida rivojlanishiga imkon beradi.

Til kompetensiyasining eng qiyin shakllanadigan qismi — bu og'zaki nutqdir. Ko'p hollarda o'rganuvchilarda uchraydigan "muloqot qo'rquvi" (language anxiety) tilni amaliy qo'llashga to'sqinlik qiladi. Chatbotlar va Sun'iy intellektga asoslangan virtual suhbatdoshlar ushbu muammoni bartaraf etishda xavfsiz muhit yaratadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, botlar bilan erkin muloqot qilish o'quvchilarga maqsadli tilni tushovlarsiz amalda qo'llash imkonini beradi, bu esa o'z navbatida lingvistik kompetensiyaning shakllanish jarayonini sezilarli darajada tezlashtiradi [1.12-bet].

Yozma nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda ham sun'iy intellekt algoritmlari inqilobiy o'zgarishlarga olib keldi. Grammarly yoki DeepL kabi intellektual yozuv yordamchilari shunchaki xatolarni tuzatuvchi dastur emas, balki talabalarga o'z xatolarining sabablarini real vaqtda tushuntirib boruvchi vositadir. Bunday yondashuv o'quvchida o'z-o'zini tahrir qilish va matnni uslubiy jihatdan shakllantirish qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi [3.5-6-betlar].

Shuningdek, til o'rganishda talaffuz va fonetik aniqlik masalasi ham muhim o'rin tutadi. Nutqni tanish texnologiyalari (Speech Recognition) o'quvchining nutqini ona tili sohiblari bilan taqqoslab, 95% aniqlikda teskari aloqa bera olish imkoniyatiga ega [4.72-bet]. Bu esa o'qituvchi bo'lmagan vaziyatda ham talabaning mustaqil ravishda o'z ustida ishlashi va fonetik xatolarini to'g'rilashi uchun zamin yaratadi.

Xulosa. Sun'iy intellekt vositalari til kompetensiyasini rivojlantirishda o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi masofani qisqartirib, ta'lim samaradorligini yangi bosqichga olib chiqadi. Yuqoridagi fikrlardan ko'rinib turibdiki, O'zbekiston sharoitida ham chet tillarini o'qitishda sun'iy intellekt vositalarini joriy etish dars samaradorligini oshiradi. Biroq, bu texnologiyalar o'qituvchining metodik mahorati bilan uyg'unlashgandagina kutilgan natijani berishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1.Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). Artificial Intelligence In Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. Boston: Center for Curriculum Redesign.
- 2.Fryer, L. K., & Carpenter, R. (2006). Bots as Language Learning Tools. Language Learning & Technology.
- 3.Hockly, N. (2023). Artificial Intelligence in English Language Teaching. *ELT Journal*, Volume 77, Issue 3.
- 4.Pokrivcakova, S. (2019). Preparing teachers for the application of AI in foreign language education. *Journal of Language and Cultural Education*.